

Met zijn geitenkwark won Kots de Cum Laude verkiezing 2014.

Tijdens het werk in de kaasmakerij heeft Kots zicht op de lammeren. En zij op hem.

Pondskaasjes worden veel verkocht in de winkel op het erf van De Brömmels.

Hoewel er allerlei kruisingen lopen in de stal, houdt Kots het vooral bij Bonte geiten.

De winkel vormt zo'n beetje het middelpunt van het erf.

Het houtwerk op de toerit naar de boerderij geeft de passies van de bewoners weer.

Voorlichting op de geitenboerderij

Tekst en foto's: Wilma Wolters

Het bedrijf van Bert Kots is veelzijdig. Daar geniet hij van.

De basis van boerderij

De Brömmels in Woold bij Winterswijk zijn de 125 Bonte geiten. Maar Bert en Ellen Kots houden het niet bij alleen geiten melken. Zij runnen ook een kaasmakerij, winkel, natuurboerderij en camping. We kunnen het bedrijf en zijn eigenaren gerust opmerkelijk noemen.

Prachtig houtwerk siert de oprit naar De Brömmels. Het is het bekijken waard. Je bespeurt er geiten, een schommel, mensen, een eend (auto), een kruiwagen, bomen, kinderen in een tent. De houten façade is slechts een voorproefje van wat erachter, aan het einde van de oprit, schuilgaat. Het erf toont bedrijvigheid, maar straalt tegelijkertijd een aangename rust uit. En eigenlijk is dat precies de combinatie die Bert en Ellen nastreven.

Toevallig geiten

Dat er een boerenbedrijf is gevestigd op dit erf voelde voor Bert logisch, maar is niet geheel vanzelfsprekend. Hij is namelijk geen échte boer, vertelt Bert. "Ik sta mijn boterham te verdienen en ondertussen geniet ik. Van de Bonte Hollandse melkgeiten, van de vele zwaluwen op het erf, van de bijzondere planten hier. Maar ik houd niet van dat grootschalige. We melken nu 100 geiten, maar ik kan net zo goed genieten van 80 geiten, bijvoorbeeld." En dat er geiten zijn, is ook een beetje toevallig. "Mijn idee bij een geit was dat die m'n hooi zou opvreten en dat ik er gemakker voor terug zou krijgen", grapt Bert. Het bedrijf dat Bert en Ellen in 1995 overnamen, telde wat koeien en tien varkens. Ellen opperde het idee voor de geiten, en na wat rondkijken was Bert om.

Goede combi

Per jaar verwerkt Kots 70.000 liter melk tot 10.000 kg kaas. Gemiddeld gaat er 10 liter melk in een kilo kaas, bij Bert slechts 7. "Bonte geiten hebben naar verhouding veel vet en eiwit in hun melk. Bovendien melk ik redelijk wat oudere dieren. Ook het pasteuriseren van de melk zorgt voor iets meer kaas." Zachte kaas maakt hij het meest. Die zet Kots af naar de horeca, via de groothandel of rechtstreeks aan winkeliers. Daarnaast is er Goudse kaas in allerlei smaken verkrijgbaar. Dit wordt ook via de groothandel afgezet en vindt zijn weg via de huisverkoop. Ook maakt Bert kwark. Tweemaal per week maakt hij tien tot vijftien cupjes kwark uit een emmer melk. De blanke kwark gaat naar de horeca, de kleine cupjes met jam er onderin gebruiken Bert en Ellen veelal zelf voor de gasten op de camping. De combinatie van de geitenkaasboerderij en de camping en winkel, is een idee van Bert. "Het maakt het erf levendig en ik wil graag

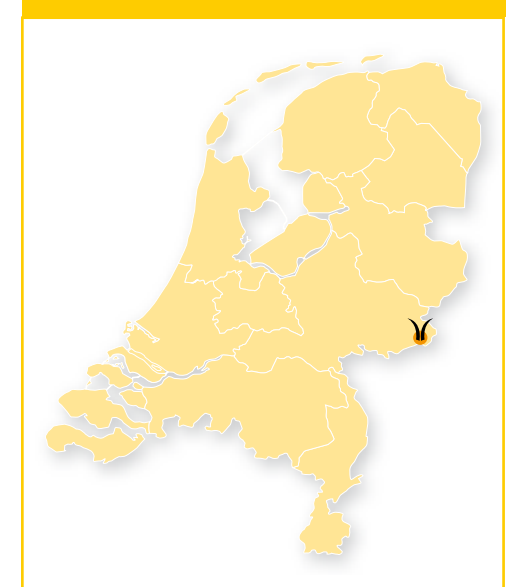
laten zien wat er gebeurt op een boerderij en in de natuur." Op het land wordt geen kunstmest gebruikt en Bert is er trots op dat er bijzondere planten te vinden zijn. Bezoekers kunnen die ook bewonderen als zij een wandeling maken langs de weilanden. Zij hebben daarbij zelfs de keus of ze dat met of zonder geiten doen.

Aandeel in voorlichting

Bert won met zijn geitenkwark de Cum Laude verkiezing 2014 van de Bond van Boerderij-Zuivelbereiders in de categorie Boerenkwark. Dat is een jaarlijkse verkiezing voor zuivelproducten van de boerderij. Bert doet er al jaren aan mee. Dit keer voelde hij dat hij zou winnen. "Dat klinkt misschien arrogant. Maar ik weet dat mensen klaar zijn voor geitenzuivel. Ik merk dat aan alles. De vraag hier aan huis naar geitenmelkproducten stijgt. Het is niet meer iets onbekends of exclusiefs, mensen kennen en herkennen het." Bert geeft als voorbeeld de zachte kaasjes die hij sinds 1999 maakt. Toentertijd was hij blij als hij ze aan het eind van de week verkocht had. Tegenwoordig moet hij soms twee keer per week zachte kaasjes maken om aan de vraag te kunnen voldoen. Bert ziet deze ontwikkeling deels als zijn verdienste. "Ik doe veel voor de sector op het gebied van voorlichting. Er mag hier veel. Mensen die langskomen of die op de camping staan, mogen naar de geiten kijken, helpen met voeren of melken en kaas proeven. Gaandeweg leren ze op die manier veel over de sector." Bert is blij dat hij daaraan zijn steentje kan bijdragen. Het bedrijf zou er in de komende jaren weleens anders kunnen gaan uitzien, maar het contact met mensen blijven Bert en Ellen opzoeken. "Een geitenbedrijf is veel fysiek werk. Bevallingen op je knieën, het voeren, het vangen als er geënt moet worden. Ik verwacht dat ik in de toekomst terug ga naar 50 geiten. Dan wil ik

loopbruggen en andere klimgelegenheden in de stal bouwen. De verkoop van kaas en de camping blijven. Het voorlichten van mensen wil ik graag blijven doen, dat contact zou ik niet graag missen."

Profiel

Naam Bert en Ellen Kots
Woonplaats Woold-Winterswijk
Bedrijf geitenkaasboerderij en camping De Brömmels

Er lopen zo'n 100 melkgeiten op het bedrijf, die jaarlijks zorgen voor de melk voor 10.000 kg kaas. Die wordt verkocht in de winkel op het erf en aan de groothandel. De camping telt 35 plaatsen. Bert en Ellen krijgen veel bezoekers op het bedrijf en introduceren op die manier het boerenleven en in het bijzonder de geitensector aan een groot publiek.